

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1MObdV/1/2016
Identifikačné číslo spisu:	9014898706
Dátum vydania rozhodnutia:	19.04.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Beáta Miničová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:9014898706.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: Všeobecná zdravotná poisťovňa, a. s., so sídlom Panónska cesta 2, Bratislava, IČO: 35 937 874, proti žalovanému: ZH Kredit, s. r. o., so sídlom Dvořákovo nábrežie 8/A, Bratislava, IČO: 36 049 581, právne zastúpenému JUDr. Felixom Neupauerom, advokátom, so sídlom Dvořákovo nábrežie 8/A, Bratislava, o určenie neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávok, o dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Najvyššieho súdu v Bratislave z 21. júna 2011, č. k. 4Obo/52/2009-350, takto

rozhodol:

- I. Dovolanie generálneho prokurátora o d m i e t a .
- II. Žalobca má nárok na náhradu trov konania o dovolaní generálneho prokurátora.

Odôvodnenie

Krajský súd v Bratislave, ako súd prvej inštancie, rozsudkom z 12. februára 2009, č. k. 6Cbi/111/2005-263 žalobe vyhovel, keď určil neplatnosť zmluvy o postúpení pohľadávok uzatvorenej dňa 7. júla 2005 medzi Tomášom Kozovským - správcom konkurznej podstaty úpadcu PERSPEKTÍVA DRUŽSTEVNÁ ZDRAVOTNÁ POISŤOVŇA, Pluhová 2, Bratislava, IČO: 31 629 962, a ZH Kredit, s. r. o., Hurbanova 558/7, 965 01 Žiar nad Hronom, IČO: 36 049 581, na sumu 1 169 254 201,-- Sk. O trovách konania rozhodol podľa ustanovenia § 142 ods. 1 O. s. p. tak, že úspešnému žalobcovi ich náhradu nepriznal, nakoľko mu žiadne trovy nevznikli.

2. Dôvody svojho rozhodnutia o vyhovení negatívnej určovacej žalobe súd prvej inštancie objasnil odkazom na ustanovenia § 80 písm. c/ O, § 37 ods. 1, § 39, § 524 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, § 14 ods. 1 zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní, § 34 ods. 1, 4, 5, 6, § 59 ods. 1, 2 zákona č. 273/2004 Z. z., ako aj zisteným skutkovým stavom, z ktorého mal za preukázaný naliehavý právny záujem žalobcu na určenie neplatnosti predmetnej zmluvy o postúpení pohľadávok v zmysle § 80 písm. c/ O. s. p. spočívajúci v tom, že bez určenia by bolo ohrozené jeho právo k správe pohľadávok zdravotného poistenia. Uviedol, že sporné práva sa týkajú právnej sféry zdravotného poistenia v pôsobnosti žalobcu, na ktorého prešli poistenci zrušenej zdravotnej poisťovne. Jeho aktívna legitímácia je daná jeho postavením správcu zdravotného poistenia, a navyše právo domáhať sa absolútnej neplatnosti

priznáva zákon každému a súd ju skúma ex offio.

3. Prvoinštančný súd vychádzal pri rozhodovaní zo skutkového zistenia, že na majetok úpadcu bol 20. apríla 2001 vyhlásený konkurz. V pláne speňaženia podstaty neboli zahrnuté pohľadávky úpadcu na poistnom. Dôvodom ich nezariadenia bola, podľa odôvodnenia uvedeného priamo v pláne, skutočnosť, že pohľadávky nie sú majetkom poisťovne, ale súčasťou verejných financií vytváraných platiteľmi poistného, ktoré poisťovňa iba spravuje, preto netvorí konkurznú podstatu. Oznámeniami zo 7. apríla 2005 a 19. októbra 2005 oznámil správca súdu, že zákonom č. 581/2004 Z. z. bol zrušený zákon č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení a zdravotných poisťovniach. Tým sa odstránili nezrovnalosti a odchýlky medzi zákonom o zdravotnom poistení a všeobecnými ustanoveniami zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní (ďalej len „ZKV“). Nová úprava neupravuje, čo je, a čo nie je, súčasťou majetku poisťovne, čo umožňuje zahrnúť aj predmetné pohľadávky do konkurznej podstaty úpadcu. Zmluvou uzavretou správcom konkurznej podstaty so žalovaným 07. júla 2005 bol súbor pohľadávok úpadcu voči platiteľom a samoplatcom poistného postúpený žalovanému.

4. Súd prvej inštalácie poukázal na zásadu občianskeho práva, podľa ktorej nikto nemôže na iného previesť viac práv, než má sám. Ozrejmil, že ZKV nemá výnimky z uvedenej zásady. Podľa § 14 ods. 1 ZKV, vyhlásením konkurzu síce prechádza na správcu podstaty právo nakladať s majetkom úpadcu, neprechádza však na neho vlastnícke právo k majetku a majetkovým hodnotám. Neprechádzajú na neho ani pohľadávky, ani rozhodovanie podľa zákona č. 273/1994 Z. z. Veriteľom pohľadávok je úpadca, preto správca nemohol s nimi vo vlastnom mene nakladať. Postúpeniu pohľadávok bránila aj zákonná úprava, najmä zákon č. 273/1994 Z. z. v znení zákona č. 671/2002 Z. z., zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách a zákon č. 291/2002 Z. z. o štátnej pokladnici. Podľa uvedených predpisov sú pohľadávky na poistnom súčasťou verejných financií a nie majetkom poisťovne. Po zrušení poisťovne a jej vstupom do likvidácie upravoval nakladanie s takýmito pohľadávkami § 59 zákona č. 273/1994 Z. z. Podľa § 59 ods. 2 tohto zákona, pohľadávka zrušenej poisťovne nie je pohľadávkou podľa odseku 1 a nakladanie s nimi upravuje osobitný zákon (podľa pozn. 21ad je ním zákon č. 176/2004 Z. z. o nakladaní s majetkom verejnoprávnych inštitúcií). Nový zákon o zdravotných poisťovniach režim pohľadávok vzniknutých za účinnosti predchádzajúceho zákona nezmenil, ani inak neupravil. Na základe uvedeného dospel prvoinštančný súd k záveru, že správca podstaty preto nemohol, ako veriteľ, platne postúpiť pohľadávky na žalovaného pre rozpor s § 39 Občianskeho zákonníka a s uvedenými zákonmi.

5. Za ďalší dôvod neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávok označil súd prvej inštalácie skutočnosť, že táto zmluva viazala platnosť a účinnosť zmluvy na úplné zaplatenie odplaty za postúpenie pohľadávok. Poukázal na to, že zmluva neobsahuje výšku odplaty a odkazuje na Dodatok č. 1, ktorý mal byť uzatvorený v deň totožný s dňom uzatvorenia zmluvy o postúpení pohľadávok. Bola v ňom dohodnutá odplata vo výške 750 000,-- Sk. Upozornil na rozdiel v uzatváraní medzi zmluvou a dodatkom spočívajúci v tom, že podpis postupcu na zmluve je osvedčený notárom a na dodatku podpis osvedčený nie je. Z toho usúdil, že táto skutočnosť nasvedčuje tomu, že zmluva a dodatok neboli uzavreté naraz. Dôvodil tým, že keďže dodatok bol súčasťou zmluvy, mohol ju len meniť, nemohol však konvalidovať vadnú zmluvu, v ktorej chýbalo dojednanie o výške odplaty za postúpené pohľadávky. Prvoinštančný súd vyslovil záver o rozpore takto uzavretej zmluvy s § 37 Občianskeho zákonníka, keďže platnosť zmluvy bola viazaná na zaplatenie úhrady v celej výške a odplata v časti 612 500,-- Sk bola navyše zaplatená na účet úpadcu menom iného subjektu ako postupníka.

6. Na odvolanie žalovaného Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací, rozsudkom z 21. júna 2011, č. k. 4Obo/52/2009-350, zmenil rozsudok súdu prvej inštalácie tak, že žalobu zamietol. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 142 ods. 1 a § 224 ods. 2 O. s. p. tak, že k náhrade trov konania v sume 736,72 eur zaviazal neúspešného žalobcu voči úspešnému žalovanému.

7. Z doplneného dokazovania vyplynuli odvolaciemu súdu nasledovné skutkové zistenia, ktoré pojal do odôvodnenia svojho zmeňujúceho rozsudku:

8. Dňa 20. marca 2001 podal likvidátor dlžníka Perspektíva, družstevná zdravotná poisťovňa v likvidácii,

návrh na vyhlásenie konkurzu na jej majetok. Uznesením z 20. apríla 2001, č. k. 7K/70/01-30, bol na majetok úpadcu vyhlásený konkurz a za správcu podstaty ustanovený JUDr. Věterník, ktorý bol neskôr zbavený funkcie a za nového správcu bol ustanovený JUDr. Tomáš Kozovský (uznesením z 29. októbra 2001). Správca 12. apríla 2005 konkurznému súdu oznámil, že vychádzajúc zo zmenenej právnej úpravy považuje pohľadávky úpadcu na poistnom za majetok úpadcu, ktorý patrí do konkurznej podstaty. Uvedené pohľadávky preto zaraďuje do podstaty a budú speňažené podľa podmienok speňazenia stanovených v pôvodnom pláne speňazenia.

9. Správca podstaty 2. júna 2005 požiadal konkurzný súd o súhlas na speňaženie súboru pohľadávok úpadcu (okrem ďalších) voči ostatným platiteľom predajom kupujúcemu ZH Kredit, s. r. o., (žalovaný) mimo dražby. Súd opatrením z 22. júna 2005, sp. zn. 7K/70/01 (č. 1. 26 spisu), udelil na navrhnutý predaj za odplatu 750 000,-- Sk súhlas s podmienkou, že kúpna cena bude uhradená najneskôr pri podpise kúpnej zmluvy. V odôvodnení opatrenia uviedol, že záujemcovia ponúkli za odkúpenie predmetných pohľadávok vyššiu cenu, ako určili v pripojených posudkoch znalci Ing. Elena Hegerová a Ing. Jozef Žitník. Keďže bol dodržaný postup predaja súborov pohľadávok prijatý vo schválenom pláne speňazenia, súd súhlasil s predajom mimo dražby podľa § 27 ods. 1, 2 ZKV. Odvolávajúci sa na uvedené opatrenie správca podstaty uzavrel 7. júla 2005 so žalovaným zmluvu o postúpení predmetných pohľadávok za odplatu 750 000,-- Sk (výška odplaty a spôsob zaplataenia je uvedený v dodatku k zmluve datovanom rovnakým dňom).

10. Dňa 13. júna 2006 správca podstaty predložil súdu záverečnú - konečnú správu o speňažovaní majetku podstaty. Súčasťou správy je, okrem iného, aj informácia o speňažení predmetných pohľadávok (str. 8 a 15 - 16). Uznesením z 19. októbra 2006 súd konečnú správu schválil (uznesenie nadobudlo právoplatnosť 14. novembra 2006). Uznesením zo 14. novembra 2006, č. k. 7K/70/01-1404, súd konkurz zrušil, zbavil JUDr. Kozovského funkcie správcu podstaty a rozhodol o doplatku odmeny vo výške 100 000,-- Sk. Konkurz zrušil podľa § 44 ods. 1 písm. d/ ZKV, keďže po čiastočnom uspokojení pohľadávok proti podstate a vyplatení odmeny správcovi nezostanú prostriedky na ďalšie vedenie konkurzu. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodujúc o odvolaní žalobcu, uvedené uznesenie potvrdil uznesením z 22. februára 2007.

11. Na margo takto zisteného skutkového stavu, odvolací súd ozrejmil, že predmetom a zmyslom konkurzného konania je usporiadanie majetkových pomerov úpadcu a pomerné uspokojenie veriteľov. Tomuto cieľu slúži špecifická štruktúra konkurzného konania charakterizovaná jednotlivými etapami konania. Z pohľadu prejednávanej veci je významná najmä etapa, v ktorej sa zisťuje a určuje stav a rozsah podstaty a etapa, v ktorej sa majetok, ktorý podľa zistenia súdu patrí do podstaty, speňažuje. Formálnym výrazom úsudku, čo patrí do podstaty, je zaradenie (zapísanie) konkrétnych súčastí majetku do súpisu podstaty § 18 ods. 1 ZKV. Súpis vykonáva správca podstaty podľa pokynov súdu. Zapísanie majetku do zoznamu podstaty dáva správcovi podstaty legitimáciu na dispozíciu s majetkom, teda na jeho speňaženie predajom (§ 27). Zapísanie veci do podstaty zakladá vyvrátiteľnú domnienku, že vec bola do podstaty zaradená správne. Výradiť vec z podstaty môže správca buď z vlastného podnetu, alebo na podnet súdu (sudcu). Inak musí osoba, uplatňujúca nesprávnosť zapísania, uplatniť formou vylučovacej žaloby podľa § 19 ZKV. Uvedená konštrukcia je jedným z prípadov, keď zákon prelamuje zásadu, že nikto nemôže na iného previesť viacej práv ako má sám.

12. Okrem toho odvolací súd objasnil, že napriek špecifickému predmetu a charakteru konkurzného konania, ide o súdne konanie, a ako každé súdne konanie, je autonómne. Jeho autonómia sa prejavuje v tom, že správnosť jeho postupu, záverov a rozhodnutí môže byť, z podnetu jeho účastníkov i tretích osôb, predmetom preskúmania s účinkami pre konanie len v rámci tohto konania a prostriedkami upravujúcimi súdne konanie (riadne a mimoriadne opravné prostriedky). Znamená to, že súdu (všeobecnému) neprislúcha v inom konaní hodnotiť správnosť postupu a rozhodnutia súdu konajúceho v konkurze a deklarovať jeho prípadnú nesprávnosť.

13. Zo skutkových zistení mal odvolací súd za preukázané, že žalovaný nadobudol pohľadávky v konkurznom konaní. Nadobudol ich po tom, ako súd opatrením podľa § 66b ZKV dal súhlas na ich predaj, čo pri pohľadávke znamená postúpenie za odplatu. Súhlas na speňaženie konkrétnej veci je,

okrem schválenia spôsobu speňaženia, i vyjadrením záveru, že majetok bol do súpisu zapísaný oprávnene, čo mu dáva spôsobilosť na to, aby bol v konkurze speňažený (predajom, postúpením). Žalovaný tak pohľadávky nadobudol vo formalizovanom konaní (proces) uskutočňovanom orgánom štátu na to povereným. Osoby, ktoré takto nadobúdajú právo v konkurznom konaní, musia mať istotu, že ich dobromyseľne nadobudnuté právo bude chránené a nebude dotknuté ani prípadnými chybami konkurzného konania.

14. Odvolací súd zaujal názor, že uvedené skutočnosti vylučujú možnosť, aby sa predmetná zmluva považovala za neplatnú z materiálnych dôvodov (z dôvodu neprípustnosti jej obsahu). Keďže samotným udelením súhlasu súdu na predaj pohľadávky opatrením podľa § 66b ZKV nedochádza k uzavretiu zmluvy, možno pripustiť, prípadnú neplatnosť zmluvy z formálnych dôvodov (prípadne jej neexistenciu).

15. Výhrady k formálnej bezchybnosti uzavretej zmluvy, vznášané žalovaným a uvádzané v rozsudku súdom prvej inštancie, boli vyvrátené výsledkami doplneného dokazovania. Z originálov zmluvy a jej dodatku predloženými na odvolacom pojednávaní, v spojení s oznámením Notárskej komory Slovenskej republiky, spravujúcej Centrálny register osvedčených podpisov, z 11. mája 2011 (č. 1. 343 spisu) vyplýva, že boli uzavreté v jeden deň 7. júna 2005 a na oboch listinách bola pravosť podpisu postupcu (správcu podstaty JUDr. Kozovského) úradne osvedčená v rovnaký deň (na zmluve o 17:15 hod. a na dodatku o 17:29 hod.). K tomu odvolací súd poznamenal, že právna úprava osvedčenie podpisu v takomto prípade nevyžaduje. Rovnako boli vyvrátené aj pochybnosti o tom, či bola kúpna cena (odplata za postúpenie pohľadávok) zaplatená pri podpise zmluvy. Z originálov vkladových pokladničných dokladov predložených na odvolacom pojednávaní je zrejmé, že na účet úpadcu vedený v Ľudovej banke bola 25. mája 2005 vložená hotovosť 262 500,-- Sk, ako záloha, a v deň uzavretia zmluvy o 10:35 hod. hotovosť 612 500,-- Sk s označením účelu „odplata za postúpenú pohl.“. V oboch prípadoch je pokladničný doklad podpísaný Zoltánom Vidom, ktorý bol konateľom žalovaného. Na doklade o druhej platbe síce nie je pečiatka žalovaného (na doklade o prvej platbe pečiatka je), v oboch prípadoch je však na nich uvedené IČO žalovaného (36 049 581), nie je preto dôvod na pochybnosť o tom, že Zoltán Vída aj v tomto prípade peniaze poukazoval v mene žalovaného, tým viac, že žalovaný sa k uvedenej platbe hlási. Zaplatenie odplaty za postúpené pohľadávky je napokon potvrdené aj podpísaním zmluvy a dodatku (druhá a tretia veta posledného odseku na prvej strane dodatku).

16. K poukazu žalobcu na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. mája 2009, sp. zn. 2Obo/10/2009 a 2Obo/11/2009, ktorým odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie vo veci rovnakých účastníkov, predmetom ktorej bolo postúpenie druhého balíka obdobných pohľadávok, odvolací súd uviedol, že citované rozhodnutie bolo zrušené nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky z 20. októbra 2010, sp. zn. IV. ÚS 182/2010-44.

17. Odvolací súd uviedol, že na neodôvodnenosti žaloby nič nemenia ani žalobcom predkladané rozhodnutia súdov a uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 31. marca 2010, sp. zn. I. ÚS 73/2010-44, podľa ktorých platobné výmery na zaplatenie poisťného, vydávané správcom podstaty, nie sú exekučným titulom, keďže správca na ich vydávanie nie je oprávnený. Uvedené uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sa však nedotýka možnosti predmetné pohľadávky postúpiť ani platnosti zmluvy o postúpení. Napokon poznamenal, že žalobca síce podal 2. marca 2006 na Krajský súd v Bratislave žalobu na vylúčenie sporných pohľadávok z konkurznej podstaty (výpis zo spisu Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 9Cbi/15/2006 na č. 1. 335a), v čase jej podania však už boli pohľadávky v rámci speňaženia podstaty postúpené.

18. So zreteľom na uvedené skutkové a právne zistenia odvolací súd dospel k záveru o neexistencii dôvodov, pre ktoré by mala byť predmetná zmluva o postúpení pohľadávok neplatná. Preto napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie, vychádzajúci čiastočne z neúplného a nesprávneho skutkového zistenia a z nesprávneho právneho posúdenia veci, zmenil podľa § 220 O. s. p. tak, že žalobu zamietol.

19. Odvolací súd napadnutým rozhodnutím priznal žalovanému náhradu trov odvolacieho konania podľa

§ 224 ods. 1 v spojení s § 142 ods. 1 a § 224 ods. 2 O. s. p. „pozostávajúcu z trov právneho zastúpenia advokátom. Na rozdiel od vyúčtovania podaného zástupcom žalovaného, však odvolací súd nevychádzal pri určení tarifnej hodnoty, ako základu pre určenie výšky trov, zo sumy 1 169 254 201,-- Sk (38 812 129,09 eur), čo je nominálna hodnota postúpených pohľadávok. Odhliadnuc od toho, že skutočná hodnota pohľadávok nemusí byť totožná s ich nominálnou hodnotou (v konkurznom konaní bola ich hodnota určená na cca 750 000,-- Sk a v takej výške bola aj stanovená odplata, za ktorú boli pohľadávky postúpené), neboli predmetom konania pohľadávky. Odvolací súd poukázal na § 9 ods. 1, § 10 ods. 2 Vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v účinnom znení a konštatoval, že predmetom konania neboli pohľadávky, avšak predmetom konania bola určovacia žaloba (§ 80 písm. c/ O. s. p.), na základe ktorej mala byť určená neplatnosť zmluvy o postúpení pohľadávky. Zmluva samotná nie je ani peňažným plnením, ani vecou, ani právom, ktorých hodnotu by bolo možné vyjadriť v peniazoch. To isté podľa odvolacieho súdu platí pre predmet konania o určenie jej neplatnosti. Základnou sadzbou pre určenie tarifnej odmeny je tak podľa § 11 ods. 1 jedna trinástina výpočtového základu stanoveného podľa § 1 ods. 3 tarify.

20. Odvolací súd uviedol, že odmena zástupcu žalovaného za 3 úkony právnej služby po 45,51 eur (príprava a prevzatie zastúpenia, vyjadrenie vo veci a účasť na pojednávaní) uskutočnené v roku 2007 predstavuje 136,52 eur (výpočtový základ 591,58 eur), a náhrada výdavkov v paušálnej výške (§ 16 ods. 3 tarify) po 5,91 eur, predstavuje 17,74 eur. Odmena zástupcu žalovaného za 2 úkony právnej služby po 48,63 eur (príprava a prevzatie zastúpenia a účasť na pojednávaní) uskutočnené v roku 2008 predstavuje 97,26 eur (výpočtový základ 632,54 eur), a náhrada výdavkov v paušálnej výške predstavuje 12,65 eur. Odmena zástupcu žalovaného za 1 úkon právnej služby (podanie odvolania) uskutočnený v roku 2009 predstavuje 53,49 eur (výpočtový základ 695,41 eur), a náhrada výdavkov v paušálnej výške predstavuje 6,95 eur. Odmena zástupcu žalovaného za 3 úkony právnej služby po 57,-- eur (účasť na odvolacom pojednávaní) uskutočnené v roku 2011 predstavuje 171,-- eur (výpočtový základ 632,54 eur), a náhrada výdavkov v paušálnej výške predstavuje 22,41 eur. Odvolací súd preto konštatoval, že náhrada trov konania na súde prvej inštancie a na odvolacom súde predstavuje 458,27 eur odmeny advokátovi a 59,75 eur náhrady výdavkov, spolu 518,02 eur. S poukazom na § 145 O. s. p. odvolací súd dodal, že úspešnému žalovanému odvolací súd priznal aj náhradu trov predbežného opatrenia. Trovy žalovaného spočívajú v súdnom poplatku za podané odvolania 2 x 2 000,-- Sk, a odmeny advokátovi za dva úkony právnej pomoci (podanie dvoch odvolaní) uskutočnených v roku 2006 po 630,-- Sk (§ 11 ods. 1 písm. a v spojení s § 14 ods. 2 písm. a tarify) a paušálnej náhrady 2x 164,-- Sk (výpočtový základ 16 381,-- Sk). Spolu 6 588,-- Sk, po prepočte 218,68 eur. Odvolací súd preto priznal žalovanému náhradu trov celkovo vo výške 732,72 eur.

21. Generálny prokurátor Slovenskej republiky podaním zo dňa 6. júla 2012, na podnet účastníka konania (žalovaného) podal mimoriadne dovolanie proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 21. júna 2011, č. k. 4Obo/52/2009-350, a to v rozsahu výroku o povinnosti žalobcu zaplatiť žalovanému náhradu trov konania vo výške 736,72 eur. Navrhol uvedené súdne rozhodnutie v napadnutom rozsahu zrušiť a vec vrátiť Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie. Výrok rozsudku, ktorým Najvyšší súd Slovenskej republiky zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie tak, že žalobu zamietol, zostal mimoriadnym dovolaním nedotknutý. Mimoriadne dovolanie bolo podané podľa ust. § 243e ods. 1 O. s. p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p.

22. Napadnutým rozhodnutím bol podľa názoru generálneho prokurátora porušený zákon, nakoľko odvolací súd vec nesprávne právne posúdil, a to s poukazom na § 142 ods. 1 O. s. p., § 9 ods. 1. § 10 ods. 2, § 11 ods. 1 písm. a/ Vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, keďže pri výpočte výšky náhrady trov konania nesprávne aplikoval § 11 ods. 1 písm. a/ vyhlášky 655/2004 Z. z., hoci mal správne aplikovať ustanovenie § 10 ods. 2 vyhlášky 655/2004 Z. z. (v spojení s § 142 ods. 1 O. s. p.).

23. Podľa generálneho prokurátora každé súdne konanie v majetkovej veci sa týka určitého právneho vzťahu. Predmetom majetkových právnych vzťahov sú veci práva alebo iné majetkové hodnoty (§ 118 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Pri určení tarifnej hodnoty veci postupuje súd tak, že najskôr zistí, akej

veci alebo práva (respektíve inej majetkovej hodnoty) sa konanie týka. Potom súd zisťuje hodnotu tejto veci alebo práva, respektíve zisťuje, či hodnotu veci alebo práva je možné vyjadriť v peniazoch.

24. Generálny prokurátor zdôraznil, že v danom prípade odvolací súd neodpovedal na otázku, akej veci alebo práva sa konanie týka. Správne mal odvolací súd ustáliť, že konanie sa týka postupovaných pohľadávok a následne, za účelom zistenia tarifnej odmeny, mal zistiť ich hodnotu. Namiesto toho, odvolací súd uviedol, že predmetom konania bola „určovacia žaloba“. Generálny prokurátor má za to, že konanie je totiž postup súdu a účastníkov, pričom žaloba je procesný úkon, ktorým sa konanie začína. Žaloba preto podľa jeho názoru nie je „predmetom konania“.

25. V mimoriadnom dovolaní generálny prokurátor ďalej uviedol, že podľa odvolacieho súdu, zmluva (ktorej neplatnosť sa žiadala určiť), nie je vecou alebo právom. Nakoľko každé konanie sa týka určitých práv, podľa generálneho prokurátora vždy je možné odpovedať na otázku, akých práv sa konanie týka. V tejto súvislosti poukázal na § 10 ods. 2 vyhlášky 655/2004 Z. z., ktoré ustanovenie hovorí, že základom tarifnej odmeny je hodnota veci alebo práva. To, že je petit konania formulovaný na učenie neplatnosti úkonu, podľa generálneho prokurátora neznamená, že sa konanie netýka určitých vecí alebo práv. Ustanovenie § 10 ods. 2 vyhlášky 655/2004 Z. z., ani iné ustanovenia tejto vyhlášky, nepočítajú s tým, že existujú také súdne konania, ktoré sa žiadnej veci alebo práva netýkajú. Vyhláška 655/2004 Z. z. totiž podľa generálneho prokurátora určuje, že vec alebo právo sú jediným predmetom pre výpočet tarifnej odmeny, a contrario je týmto vylúčené, aby rozhodujúcim elementom pre určenie tarifnej hodnoty bol právny úkon (zmluva), ako peniazmi neoceniteľný prejav vôle.

26. Na margo veci, považoval generálny prokurátor v podanom mimoriadnom dovolaní za potrebné poukázať na nesprávnu úvahu súdu, že na určenie tarifnej odmeny má vplyv skutočnosť, že „skutočná hodnota postupovaných pohľadávok nemusí byť totožná s ich nominálnou hodnotou“. Odvolací súd touto úvahou podľa generálneho prokurátora de facto spochybňuje rokmi zaužívanú interpretáciu. V konaní o vymoženie určitej peňažnej pohľadávky sa základ pre výpočet tarifnej odmeny, ako aj za základ pre výpočet súdneho poplatku, podľa generálneho prokurátora považuje nominálna hodnota pohľadávky. V judikatúre neexistujú v tomto smere pochybnosti. Podľa generálneho prokurátora je pritom zrejmé, že väčšina žalovaných pohľadávok nemá reálnu hodnotu zhodnú s ich nominálnou hodnotou, pretože realita jej vymoženia je v praxi nízka, alebo preto, že trhovú hodnotu okamžitého speňazenia žalovaných pohľadávok je vždy nižšia, ako ich nominálna hodnota.

27. Na základe zistených skutočností má generálny prokurátor za to, že sú splnené podmienky na podanie mimoriadneho dovolania podľa § 243e ods. 1 O. s. p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p., pričom podanie mimoriadneho dovolania zo strany generálneho prokurátora si vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov účastníka konania, ktorú nemožno dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

28. Žalobca vo svojom stanovisku k mimoriadnemu dovolaniu uviedol, že pri právnom posudzovaní predmetnej veci je v zhode s právnym názorom Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ÚS SR“), vyjadrenom v obdobnej veci v náleze č. k. IV. ÚS 107/2012-13, kde ÚS SR vyslovil svoj právny názor k úhrade trov konania, s ktorým sa žalobca stotožnil. V oboch konaniach ide o totožných účastníkov konania, v oboch zmluvách ide o postúpenie pohľadávok úpadcu Perspektíva Družstevná zdravotná poisťovňa, ktoré postúpil správca konkurznej podstaty JUDr. Tomáš Kozovský žalovanému a v oboch konaniach ide o trovy konania uplatňované žalovaným voči žalobcovi. Pri aplikácii § 11 ods. 1 písm. a/ Vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v spojení s § 80 písm. c/ O. s. p. má podľa žalobcu rozhodujúci význam najmä slovné spojenie „ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch“. Vyjadriť hodnotu (v danom prípade práva) predovšetkým podľa žalobcu znamená vysporiadať sa so skutočným obsahom predmetu konania, t. j. s tým, aké účinky má pre účastníkov meritórne rozhodnutie súdu v tomto konaní. V namietanom prípade bolo predmetom konania pred krajským súdom a najvyšším súdom rozhodovanie o určení ne(platnosti) právneho úkonu, konkrétne zmluvy o postúpení pohľadávok.

29. Žalobca má za to, že žaloba o určenie neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávok je určovacou žalobou podľa ust. § 80 písm. c/ O. s. p. a z hľadiska náhrady trov konania je hodnota takouto zmluvou postúpených pohľadávok bezvýznamná. Zmluva samotná, ktorá je predmetom konania o určenie neplatnosti, nie je peňažným plnením, ani vecou, ako ani právom, ktorých hodnotu by bolo možné vyjadriť v peniazoch. Žalobca dodal, že tento princíp napokon platí aj pre určenie poplatkovej povinnosti z návrhu na začatie konania, kedy podľa poznámky k položke 1, sa súdny poplatok vyberie podľa písmena b) tejto položky, ako v prípadoch, keď nemožno predmet konania oceniť peniazmi. Pri posudzovaní náhrady trov konania úspešnému účastníkovi preto podľa žalobcu platí, že výška tarifnej odmeny jeho advokáta sa určuje podľa ust. § 11 ods. 1 vyhl. č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, ako v spore s neoceniteľnou hodnotou veci. Žalobca zdôraznil, že ÚS SR v nadväznosti na posudzovanú vec poukázal na skutočnosť, že z poznámky k položke č. 1 prílohy zákona o súdnych poplatkoch označenej ako „Sadzobník súdnych poplatkov“, časť I „Poplatky vyberané v občianskom súdnom konaní“ vyplýva, že v konaní o určenie, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, sa súdny poplatok vyberie pevnou sumou, teda tak, ako keď predmet konania nemožno oceniť peniazmi. Aj keď poznámka pod čiarou nemá všeobecne záväzný normatívny charakter, ale má len informatívnu povahu (napr. rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 9So/81/2010 z 24. novembra 2010), môže zohrať pri aplikácii príslušných ustanovení právneho predpisu svoju úlohu. Konanie o tom istom návrhu, resp. žalobe je potrebné tak v konaní pred súdom prvého stupňa, ako aj odvolacím súdom považovať za jeden celok. Preto, ak ide o konanie o určenie, či tu právo alebo právny vzťah je alebo nie je, ako v okolnostiach namietaného prípadu, ide o konanie, ktorého predmet nemožno oceniť peniazmi, a to nielen pre účely určenia výšky súdneho poplatku, ale aj pre účely určenia výšky náhrady trov konania. Preto je aplikácia § 11 ods. 1 písm. a/ vyhlášky podľa názoru ÚS SR odôvodnená ústavne konformným spôsobom, z ktorého dôvodu podľa žalobcu najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí vyjadril právny názor, ktorý nemožno považovať za arbitrárny a ani za zjavne nedôvodný. Vzhľadom na uvedené žalobca navrhuje, aby dovolací súd mimoriadne dovolanie ako nedôvodné zamietol.

30. Žalovaný v podanom vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu uviedol, že sa plne stotožňuje s mimoriadnym dovolaním generálneho prokurátora, pričom dodal, že pri výpočte trov právneho zastúpenia v uvedenej právnej veci bolo podľa jeho názoru potrebné vychádzať z tarifnej hodnoty predstavujúcej hodnotu sporu v súdnom konaní. Dodal, že predmetom uvedenej napadnutej Zmluvy o postúpení pohľadávok, uzavretej dňa 7. júla 2005, boli vyčíslené pohľadávky vo výške 38 812 129,09 eur (1 169 254 201,-- Sk). K predmetnému spôsobu vyčíslenia trov konania žalovaný poukázal na judikatúru Ústavného súdu Českej republiky, prezentovanú napr. Nálezom sp. zn. II. ÚS 538/10 zo dňa 24. marca 2011, ktorým súd judikoval, že „v prípade žaloby na určenie existencie právneho vzťahu k nehnuteľnosti je nutné pri výpočte náhrady nákladov konania advokáta podľa advokátskej tarify vychádzať z hodnoty tejto nehnuteľnosti, nie z toho, že predmetom sporu je vec peniazmi neoceniteľná, resp. zisťiteľná len so značnými ťažkosťami. Prekážkou nie je, že v súdnom konaní hodnota veci zisťovaná nebola.“ Uvedené závery sú podľa žalovaného právne kompatibilné aj s mnohými rozhodnutiami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ako aj s rozhodnutiami Ústavného súdu Slovenskej republiky. V tejto súvislosti žalovaný poukázal aj na stanovisko predsedníctva Slovenskej advokátskej komory, zverejnené v Bulletine slovenskej advokácie č. 12/2009, ktoré sa vyjadrovalo k vyčísleniu trov právneho zastúpenia v prípade určovacej žaloby (in concreto žaloby o určenie, že spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnostiam patrí do dedičstva). Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory uviedlo, že pri posúdení pertraktovanej určovacej žaloby by súd mohol analogicky uplatniť vo vzťahu k tarifnej odmene poznámku 1 k sadzobníku súdnych poplatkov (zákon č. 71/1992 Zb.), kde určovacia žaloba, ktorej predmetom je určenie, či tu právo alebo právny vzťah je alebo nie je, sa spoplatňuje podľa položky b/ sadzobníka, t. j. ako predmet konania neoceniteľný peniazmi, teda z hodnoty neurčitej. Tento postup však žalovaný nepovažuje za správny. Podľa názoru žalovaného je nepochybné, že pri posudzovaní oceníteľnosti predmetu konania na účely stanovenia základnej sadzby tarifnej odmeny v zmysle Vyhlášky MS SR nemožno použiť analógiu so zákonom č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov, a to jednak z objektívneho dôvodu výslovnej a komplexnej právnej úpravy základnej sadzby tarifnej odmeny vo Vyhláške MS SR, ako i z dôvodu nezakotvenia poznámky ohľadne posudzovania konaní o určenie práva alebo právneho vzťahu, ako konaní s peniazmi neoceniteľným predmetom konania.

31. Preto podľa žalovaného nie je správny taký procesný postup súdu, keď súd po formálnej stránke síce aplikuje správnu právnu normu, ale tú nesprávne interpretuje, vyplňajúc domnelé medzery Výhlášky MS SR interpretáciou vecne nepríslušného právneho predpisu v podobe Zákona o poplatkoch. Žalovaný má za to, že výpočet náhrady trov právneho zastúpenia podľa § 11 ods. 1 písm. a/ Výhlášky MS SR je možný najmä v súdnych konaniach podľa § 80 písm. a/ O. s. p., teda v konaniach, v ktorých súd rozhoduje o osobnom stave. Totiž v súdnom konaní o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, je zásadne vždy možné definovať predmet poskytovania právnych služieb, vyjadrený v jeho materiálnej hodnote. Ak sú splnené zákonné podmienky vychádzajúce z ustanovenia § 10 ods. 2 Výhlášky MS SR, nemôže podľa žalovaného nastať právna prekážka v podobe nepriznania náhrady trov právneho zastúpenia v takto určenej výške. Podľa názoru žalovaného je potrebné vziať do úvahy aj tú skutočnosť, že právo na priznanie primeranej (a právnym predpisom stanovenej) náhrady nákladov, ktoré úspešnej strane v konaní vzniknú, je súčasťou práva na spravodlivý proces a tiež súvisí, pokiaľ ide konkrétne o náhradu právneho zastúpenia, s právom na právnu pomoc v zmysle ustanovenia článku 37 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd. Ak všeobecný súd náhradu trov právneho zastúpenia vo výške stanovenej v súlade s Výhláškou MS SR úspešnému účastníkovi neprizná, podľa žalovaného odoprie mu tým právo zakotvené v ustanovení článku 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd.

32. Pre prípad úspechu vo vedenom dovolacom konaní si žalovaný uplatnil okrem už vyčíslených trov prvoinštančného a odvolacieho konania v celkovej výške 780 681,78 eur, aj trovy dovolacieho konania. Podľa žalovaného v dovolacom konaní ide o náhradu trov právneho zastúpenia žalovaného advokátom JUDr. Felixom Neupauerom v zmysle ust. § 10 ods. 1 Výhlášky MS SR vo výške 117 107,74 eur, a to za 1 úkon právnej služby vo výške 78 061,41 eur (prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom zo dňa 26. júla 2013) a za 1 úkon právnej služby vo výške 39 030,71 eur, t. j. jedna polovica základnej sadzby tarifnej odmeny v zmysle ust. § 14 ods. 3 písm. b/ Výhlášky MS SR (písomné vyjadrenie zo dňa 29. júla 2013 k mimoriadnemu dovolaniu), plus režijný paušál za 2 úkony právnej služby po 7,81 eur.

33. Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody a skutočnosti žalovaný navrhol, aby dovolací súd zmenil rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 21. júna 2011, č. k. 4Obo/52/2009-350 vo výroku o trovách konania (druhý výrok), a to tak, že zaviaže žalobcu nahradiť žalovanému trovy prvostupňového, ako aj odvolacieho súdneho konania v celkovej výške 780 681,78 eur, a to na účet právneho zástupcu žalovaného - advokáta JUDr. Felixu Neupauera v lehote do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia. Žalovaný zároveň navrhuje, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zviazal žalobcu nahradiť žalovanému rovnako aj trovy dovolacieho súdneho konania titulom trov právneho zastúpenia v celkovej výške 117 107,74 eur, a to na účet právneho zástupcu žalovaného - advokáta JUDr. Felixu Neupauera v lehote do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia.

34. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd konajúci o mimoriadnom dovolaní uznesením zo dňa 31. júla 2013, sp. zn. 1MOBdoV/5/2012 konanie o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky zastavil s tým, že rozsudkom č. k. 1ObdoV/43/2011 zo dňa 30. mája 2013 rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky o dovolaní žalobcu proti napadnutému rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4Obo/52/2009 z 21. júna 2011 v celom rozsahu tak, že dovolanie zamietol. Konštatoval, že uvedené rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ako súdu do volacieho, zakladá v predmetnej veci prekážku rozsúdenej veci (rei iudicate), ktorej nedostatok podmienky konania bráni pokračovaniu v dovolacom konaní. Nálezom ústavného súdu zo dňa 28. októbra 2014, č. k. I. ÚS 764/2013-24, bolo uznesenie najvyššieho súdu zo dňa 31. júla 2013, sp. zn. 1MOBdoV/5/2012, zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie.

35. Novým uznesením najvyššieho súdu zo dňa 21. mája 2015, sp. zn. 1MOBdoV/3/2014, bolo mimoriadne dovolanie zamietnuté s tým, že zmluva samotná (ktorej neplatnosť sa žiadala určiť), nie je ani peňažným plnením, ani vecou, ani právom, ktorých hodnotu by bolo možné vyjadriť v peniazoch. Pred vydaním uvedeného uznesenia žalovanému nebolo doručené stanovisko žalobcu k mimoriadnemu dovolaniu, z ktorého dôvodu ústavný súd nálezom zo dňa 21. júla 2016, č. k. II. ÚS 31/2016-37, uznesenie najvyššieho súdu zo dňa 21. mája 2015, sp. zn. 1MOBdoV/3/2014 zrušil a vec mu vrátil na

ďalšie konanie.

36. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd konajúci o dovolaní generálneho prokurátora [(§ 35 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C. s. p.“)], v ďalšom konaní po zistení, že dovolanie generálneho prokurátora bolo podané v zákonnej lehote preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie generálneho prokurátora je potrebné odmietnuť, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné (§ 464 C. s. p. v spojení § 447 písm. c/ C. s. p.).

37. Vzhľadom k tomu, že dovolanie generálneho prokurátora bolo podané pred 1. júlom 2016, t. j. za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O. s. p.“), dovolací súd postupoval v zmysle ustanovenia § 470 ods. 2 C. s. p. (na základe ktorého právne účinky úkonov, ktoré nastali v konaní pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované), a prípustnosť dovolania generálneho prokurátora posudzoval v zmysle § 243e ods. 1 a nasl. O. s. p.

38. Podľa § 243e ods. 1 O. s. p., ak generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo osoby poškodenej rozhodnutím súdu zistí, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon (§ 243f) a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, podá proti takémuto rozhodnutiu súdu mimoriadne dovolanie.

39. Ústavný súd v súvislosti s konaním o súlade ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, týkajúcich sa mimoriadneho dovolania s ústavou v uznesení sp. zn. PL. ÚS 57/99 z 19. júla 2000 vyslovil svoj názor, podľa ktorého mimoriadne dovolanie môžeme považovať za ďalší mimoriadny opravný prostriedok. Je to však napriek tomu dovolanie, ktoré je mimoriadne výlučne z dôvodu, že na jeho podanie je procesne legitimovaný iba generálny prokurátor a je zásadne obmedzené len na prípady, v ktorých nemožno podať dovolanie účastníkom konania.

40. Účel mimoriadneho dovolania spočíva v odstránení nezákonnosti, ktorej sa dopustil súd v konaní podľa Občianskeho súdneho poriadku, pričom toto odstránenie nezákonnosti vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu. Tento účel mimoriadneho dovolania je v súlade s účelom občianskeho súdneho konania vyjadreného v § 1 O. s. p. Súčasne tento účel sleduje ochranu účastníka pred dôsledkami nespravodlivého procesu, konania, ktoré trpí základnými procesnými pochybeniami a postupmi súdov znamenajúcimi až porušenie práva na súdnu ochranu. Tento záver podľa názoru ústavného súdu potvrdzujú dôvody mimoriadneho dovolania ustanovené § 243f O.s.p. (PL. ÚS 57/99).

41. Ochrana, poskytovaná mimoriadnym dovolaním, je prípustná len subsidiárne, t. j. vtedy, ak osoba, ktorá sa domáha podania mimoriadneho dovolania, neúspešne využila všetky zákonom dovolené a efektívne prostriedky na ochranu svojich práv a zákonom chránených záujmov (s výnimkou dovolania - § 243f ods. 2 písm. c/ O. s. p.), alebo takéto právne prostriedky nemala k dispozícii tak, ako to je vo veciach správneho súdnictva, kde nie je prípustné (až na výnimku) ani odvolanie, alebo jej bolo zákonnými prekážkami znemožnené využiť tieto právne prostriedky nápravy. Z tohto zákonného predpokladu vyplýva významné obmedzenie prípustnosti mimoriadneho dovolania, ktoré zabezpečuje jeho výnimočnosť v súlade s teoretickou podstatou mimoriadneho opravného prostriedku (PL. ÚS 57/99, III. ÚS 35/2014).

42. Mimoriadne dovolanie predstavuje výnimku z pravidla stability súdneho rozhodnutia vyjadreného jeho právoplatnosťou. Podstatou tejto výnimky je účel mimoriadneho opravného prostriedku, ktorým je jeho výnimočné použitie s cieľom presadiť vecnú správnosť a spravodlivosť súdneho rozhodnutia v odôvodnených prípadoch. Uvedený účel môže mimoriadne dovolanie splniť iba v prípade, ak sú splnené kritériá akceptovateľnosti jeho právnej úpravy; jedným z týchto kritérií je povinnosť vyčerpať iné dostupné právne prostriedky nápravy pochybení vytykánych v mimoriadnom dovolaní.

43. Podľa ústavného súdu rešpektovanie týchto kritérií je nevyhnutné z hľadiska princípov právneho štátu (čl. 1 ústavy), ako aj z hľadiska práva na súdnu ochranu (čl. 46 ústavy) a práva na spravodlivý súdny proces v súlade s hodnotami zaručenými čl. 6 ods. 1 dohovoru (zhodne tiež uznesenie ÚS II. ÚS 19/2008 zo 16. januára 2008, uznesenie ÚS IV. ÚS 200/2009 zo 4. júna 2009, nález ÚS II. ÚS 185/2009 z 12. novembra 2009).

44. Tieto citované kritériá zdôraznil aj ústavný súd v stanovisku pléna Ústavného súdu SR z 18. marca 2015, sp. zn. PLz. ÚS 3/2015, kde výslovne uzavrel, že rešpektujúc princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím, zohľadňujúc princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako i výnimočnosť mimoriadneho dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku podávaného generálnym prokurátorom Slovenskej republiky je jeho prípustnosť v civilnom konaní akceptovateľná za podmienky vyčerpania všetkých zákonom dovolených riadnych, ako aj mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré mal účastník konania k dispozícii a ktoré mohol účinne využiť na ochranu svojich práv a oprávnených záujmov.

45. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyplýva, že systém opravných prostriedkov zakotvený v právnom poriadku zmluvnej strany Dohovoru musí byť v súlade s požiadavkami čl. 6 Dohovoru.

46. ESLP v rámci svojej rozhodovacej praxe už viackrát konštatoval porušenie čl. 6 Dohovoru vtedy, keď k nariadeniu opätovného preskúmania veci došlo výlučne z dôvodu existencie odlišného právneho posúdenia veci oproti právnemu názoru vnútroštátnych súdov, ktoré vec s konečnou platnosťou prerokovali a meritórne rozhodli (porovnaj Roseltrans proti Rusku z roku 2005). Opakovane tiež zdôraznil, že v záujme právnej istoty by právoplatné rozsudky mali vo všeobecnosti zostať nedotknuté a k ich zrušeniu by malo dochádzať iba pre účely nápravy zásadných väd [viď napríklad Abdullayev proti Rusku (rozsudok z roku 2010)]. Právoplatnosť rozhodnutia súdu môže byť prelomená len výnimočne a výlučne iba za účelom zaistenia opravy základných väd alebo justičných omylov (viď Ryabikh proti Rusku, rozsudok z roku 2003) a napravenia „väd najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“, nie však z dôvodu právnej čistoty (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009) alebo iného právneho názoru.

47. V ostatných rozhodnutiach ESLP vo veciach mimoriadneho dovolania DRAFT-OVA, a. s., proti SR, PSMA, spol. s r. o., proti SR a COMPCAR, s. r. o., proti SR. ESLP s poukazom na svoju ustálenú judikatúru týkajúcu sa porušenia princípu právnej istoty v dôsledku zrušenia právoplatných súdnych rozhodnutí v súkromnoprávných sporoch na základe mimoriadnych opravných prostriedkov, zdôraznil, že takýto postup sa pripúšťa len za účelom napravenia podstatných väd konania alebo omylov vo výkone spravodlivosti, ktoré majú zásadný vplyv na právny systém a nie za účelom zabezpečenia právnej čistoty. Pokiaľ súd nezistil žiadne „podstatné a presvedčivé okolnosti“, ktoré by odôvodňovali výnimku z princípu právnej istoty, ktorý vyžaduje nezrušiteľnosť súdnych rozhodnutí v súkromnoprávných sporoch, nemožno takýto mimoriadny opravný prostriedok použiť.

48. Napokon v predmetnej veci je potrebné poukázať aj na spoločné stanovisko obchodnoprávneho a občianskoprávneho kolégia č. 94 zo dňa 20. októbra 2015 k prípustnosti mimoriadneho dovolania v zmysle § 243e až § 243j O. s. p., ktoré stanovisko bolo uverejnené v Zbierke stanovísk NS a súdov SR č. 8/2015. Najvyšší súd v tomto stanovisku dospel k záveru, že procesná prípustnosť mimoriadneho dovolania podaného na podnet účastníka je v občianskom súdnom konaní podmienená tým, že tento účastník najprv sám neúspešne využil možnosť podať všetky zákonom dovolené riadne a mimoriadne opravné prostriedky, ktoré boli potenciálne spôsobilé priviesť pre neho priaznivejšie rozhodnutie. Pokiaľ túto možnosť nevyužil, mimoriadne dovolanie treba odmietnuť.

49. Najvyšší súd v súlade s ustálenou judikatúrou postupoval podľa ústavne súladného výkladu a aplikácie zákonného ustanovenia o dovolaní generálneho prokurátora a skúmal, či nápravu nezákonného stavu nebolo možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

50. Z obsahu spisu vyplýva, že rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 12. februára 2009, č. k. 6Cbi/111/2005-263 v spojení s rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 21. júna 2011, č. k. 4Obo/52/2009-350 nadobudol právoplatnosť 9. augusta 2011. Žalovaný proti právoplatnému rozsudku odvolacieho súdu v zákonom stanovenej jednomesačnej lehote dovolanie nepodal. Podal až podnet na podanie dovolania na generálnu prokuratúru dňa 6. júna 2012.

51. Uvedeným postupom žalovaný opomenul účinne hájiť svoje práva - konkrétne nepodaním niektorého z opravných prostriedkov, ktoré zákon poskytuje účastníkovi - a to využitím podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) proti rozsudku odvolacieho súdu, či už z dôvodu závažných procesných väd (§ 237 písm. f/ O. s. p.), na ktoré poukazuje vo svojom podnete, resp. aj z dôvodu, pre ktorý podal dovolanie generálny prokurátor (§ 243e ods. 1 O. s. p. v spojení s § 243f ods.1 písm. c/ O. s. p.), keď k závažným procesným vadám je dovolací súd povinný prihliadať ex lege (viď § 242 ods. 1 O. s. p.), teda bez ohľadu na to, či boli alebo neboli v dovolaní namietané. Opomenutie využitia tohto opravného prostriedku nemôže byť nahradené dovolaním generálneho prokurátora, ktoré má iný účel a podmienky.

52. Vzhľadom na to, že v predmetnom konaní podnecovateľ mimoriadneho dovolania nevyužil dostupný opravný prostriedok, najvyšší súd dospel k záveru, že dovolanie generálneho prokurátora je v danom prípade procesne neprípustné.

53. So zreteľom na to najvyšší súd odmietol dovolanie generálneho prokurátora ako procesne neprípustné (§ 464 C. s. p. v spojení s § 447 písm. c/ C. s. p.).

54. Povinnosť nahradiť trovy konania nemožno uložiť prokurátorovi (§ 261 C. s. p.). V konaní o dovolaní generálneho prokurátora úspešnému žalobcovi vzniklo právo na náhradu trov konania proti žalovanému, ktorý úspech nemal (§ 453 ods. 1 C. s. p. v spojení § 255 ods. 1 C. s. p.). Podľa § 262 ods. 2 C. s. p. o výške náhrady trov konania o dovolaní generálneho prokurátora rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

55. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 5:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.